Lập trình Hệ thống

Unix Programming

Part 1: Shell Introduction

Nguyễn Quốc Tuấn

Network and Communication System Department Faculty of Electronics and Communications UNIVERSITY OF ENGINEERING AND TECHNOLOGY

☐ CÁC LỆNH XỬ LÍ KÍ TỰ FILE

Mẫu hợp pháp

- Mẫu ký tự sử dụng để khớp các ký tự giống nhau trong một tìm kiếm.
  - + Ví dụ: với tiến trình **vi**, /love/ là biểu thức hợp pháp được phân tách bằng dấu gạch chéo về phía trước (/) và mẫu "love" sẽ được khớp mẫu bất kỳ khi tìm thấy trong dòng đang được tìm kiếm.

Mẫu siêu kí tự hợp pháp

- Siêu ký tự là những ký tự đại diện cho một cái gì đó khác với chính họ. Hai loại siêu ký tự là siêu ký tự shell và siêu mẫu kí tự hợp pháp
  - + Các siêu ký tự shell được đánh giá bằng shell UNIX/Linux. Ví dụ: lệnh: rm *, dấu (*) là một siêu ký tự shell được gọi là ký tự đại diện có nghĩa là "Khớp với tất cả các tên tệp trong thư mục làm việc hiện tại.
  - + Mẫu siêu ký tự hợp pháp được đánh giá bởi các chương trình thực hiện đối sánh mẫu khác nhau như **vi, grep, sed** và **awk**

☐ MẪU SIÊU KÍ TỰ HỢP PHÁP

Metacharacter	Function	Example	What It Matches
٨	Beginning-of-line anchor	/^love/	Matches all lines beginning with love
\$	End-of-line anchor	/love\$/	Matches all lines ending with love
•	Matches one character	/1e/	Matches lines containing an 1, followed by two characters, followed by an e
*	Matches zero or more of the preceding characters	/ *love/	Matches lines with zero or more spaces, followed by the pattern love
[]	Matches one in the set	/[L1]ove/	Matches lines containing love or Love
[x-y]	Matches one character within a range in the set	/[A-Z]ove/	Matches letters from A through Z followed by ove
[^]	Matches one character not in the set	/[^A-Z]/	Matches any character not in the range between A and Z
	Used to escape a metacharacter	/love\./	Matches lines containing love, followed by a literal period; Normally the period matches one of any character

☐ MẪU SIÊU KÍ TỰ HỢP PHÁP

Ví dụ soạn thảo vi

```
$ vi text.doc

Day la chuong trinh ví dụ

bieu thuc duoc nap

sau dó tinh

cat ket qua

Thoat

~
```

```
$ vi text.doc
     Day la chuong trinh ví dụ
     bieu thuc duoc nap
     sau dó tinh
     cat ket qua
     Thoat
                        $ vi text.doc
 /a/
                            Day la chuong trinh ví dụ
                            bieu thuc duoc nap
                            sau dó tinh
                            cat ket qua
                             Thoat
```

/a\$/

/\bieu/

~ ~				
ΜΔΙΙ	SIFII	KI TI	r HMP	PHÁP
IVIAO	JILU	171 1	וייוו ל	

\<	Beginning-of-word anchor	/\<1ove/	Matches lines containing a word that begins with love (supported by vi and grep)
\>	End-of-word anchor	/love\>/	Matches lines containing a word that ends with love (supported by vi and grep)
\(\)	Tags match characters to be used later	/\(love\)able \ler/	May use up to nine tags, starting with the first tag at the leftmost part of the pattern. For example, the pattern love is saved as tag 1, to be referenced later as \1. In this example, the search pattern consists of lovable followed by lover (supported by sed, vi, and grep)
<pre>x\{m\} or x\{m,\} or x\{m,n\}</pre>	Repetition of character x, m times, at least m times, at least m and not more than n times ^a	o\{5,10\}	Matches if line contains between 5 and 10 consecutive occurrences of the letter o (supported by vi and grep)

Nguyen Quoc Tuan - Unix Programming

☐ CÁC LỆNH XỬ LÍ KÍ TỰ FILE

Ví dụ soạn thảo vi

```
$ vi thu

Dear Minh

Ngay mai 1/9 minh đi chơi với An

nhung minh ban den 2/10

Xin lỗi Minh nhe
```

Ban
~
~
/[Mm]inh/

```
Xin lỗi Minh nhe
                         Ban
                     /nh[a-z]/
$ vi thu
    Dear Minh
    Ngay mai 1/9 minh đi chơi với An
    nhung minh ban den 2/10
    Xin lỗi Minh nhe
    Ban
```

\$ vi thu

Dear Mi**nh**

Ngay mai 1/9 mi**nh** đi chơi với An

nhung minh ban den 2/10

☐ LỆNH GREP XỬ LÍ KÍ TỰ FILE

Lệnh grep

\$grep [options] word file file

- Cho phép lọc các mẫu trong files theo từng hàng Ví dụ...

```
$ cat text.doc
```

Day la chuong trinh ví dụ bieu thuc duoc nap sau do tinh cat ket qua
Thoat

1700

\$ grep do text.doc sau do tinh \$

☐ LỆNH GREP XỬ LÍ KÍ TỰ FILE

Các option của grep

- -b Đặt trước mỗi dòng số khối mà nó được tìm thấy.
- -c Hiển thị số lượng các dòng phù hợp.
- -h Không hiển thị tên tệp.
- -i Bỏ qua trường hợp so sánh các chữ cái
- -l Liệt kê tên các tệp có dòng phù hợp được phân tách bằng các ký tự dòng mới,
- -n Đặt trước mỗi dòng số dòng tương đối của nó trong tệp. -
- s Không hiển thị gì ngoại trừ thông báo lỗi.
- -v Đảo ngược tìm kiếm để chỉ hiển thị các dòng không khớp.
- -w Tìm kiếm biểu thức dưới dạng một từ, như thể được bao quanh bởi \ <và \>

☐ LỆNH GREP XỬ LÍ KÍ TỰ FILE

■ Ví dụ...

```
S grep '^n' datafile:
northwest NW Charles Main 3.0.98 3 34
northeast NE AM Main Jr. 5.1.94 3 13
north NO Margot Weber 4.5.89 5 9
```

```
$ cat datafile
northwest NW Charles Main 3.0 .98 3 34
              Sharon Gray
                           5.3 .97 5 23
western
       WE
southwest SW
              Lewis Dalsass 2.7 .8 2 18
southern SO
              Suan Chin
                           5.1 .95 4 15
southeast SE
              Patricia Heway 4.0 .7 4 17
                           4.4 .84 5 20
eastern
         EΑ
              TB Savage
northeast NE
              AM Main Jr. 5.1 .94 3 13
         NO
              Margot Weber 4.5 .89 5 9
north
central
         CT
              Ann Stephens
                          5.7 .94 5 13
```

```
% grep '5\..' datafile

western ME Sharon Cray 5.3 .97 5 23

southern SO Suan Chin 5.1 .95 4 15

northeast NE AM Main Jr. 5.1 .94 3 13

central CT Ann Stephens 5.7 .94 5 13
```

☐ LỆNH GREP XỬ LÍ KÍ TỰ FILE

■ Ví dụ... \$ Is -l | grep '^d' drwxrwxrwx 2 qtuan qtuan 2341 Sep 26 12:34 grades drwxrwxrwx 2 qtuan qtuan 2441 Sep 26 12:34 dirl

\$grep 'NWIEA' datafile northwest NW Charles Main 3.0.98 3 34 eastern EA TB Savage 4.4.84 5 20

\$ grep -c 'west' datafile
3

\$ echo \$LOGNAME

lewis
\$ grep -i "\$LOGNAMEM datafile

southwest SM Lewis Dalsass 2.7.8 2 18

☐ LỆNH SED XỬ LÍ KÍ TỰ FILE

Lệnh sed

- Sed là một trình soạn thảo cho phép thực hiện một loại tác vụ chỉnh sửa được sử dụng trong tiến trình vi và hiệu đính.
- Chương trình sed cho phép nhập các lệnh chỉnh sửa tại dòng lệnh, đặt tên cho tệp,
   Tất cả các dòng kết quả của lệnh chỉnh sửa được in ra màn hình theo mặc định.
- Sed không phá hủy, không thay đổi tệp trừ khi đầu ra đính hướng lại shell.
- Khuôn dạng

\$ sed [options] edit-command [files]

Trong đó edit-command có dạng: [addr [,addr]] [function] [argument]

- Biểu thức hợp pháp (RE) của sed

```
sed -n '/RE/p' filename

sed -n '/love/p' filename

sed -n 's/RE/replacement string/' filename

sed -n 's/love/like/' filename
```

☐ LỆNH SED XỬ LÍ KÍ TỰ FILE

sed options

- -e Cho phép đa hiệu đính
- -f filename trước lệnh sed
- -n Loại bỏ lối ra mặc định

```
Ví dụ: S sed -n '/12V10V04/p' datafile
```

\$ sed -n ' $\x12/10/04xp$ ' datafile

sed lets you change the delimiter

```
$ sed -e '1,3/d' -e 's/Heway/Jones/' datafile
    southern SO Suan Chin
                              5.1 .95 4 15
    southeast
             SE Patricia Jones
                              4.0 .7 4 17
                 TB Savage 4.4 .84 5 20
    eastern
             EΑ
    northeast
             NE AN Main Jr. 5.1 .94 3 13
                 Margot Meber 4.5 .89 5 9
    north
             NO
             CT Ann Stephens 5.7 .94 5 13
    central
```

☐ LỆNH SED XỬ LÍ KÍ TỰ FILE

sed addr và command

- Địa chỉ để quyết định dòng nào muốn chỉnh sửa, cách nhau dấu phẩy

- Địa chỉ có thể ở dạng số thập phân, khi không chỉ định địa chỉ, sed xử lý tất cả các

dòng của tệp đầu vào.

Command sed cho cách xử lý từng dòng đầu vào được chỉ định bởi một địa chỉ. Nếu địa chỉ không được cung cấp, sed xử lý mọi dòng đầu vào

Command **Function** Xuất hiện 1 hay nhiều hang text $a \setminus$ cThay text hàng hiện hành với newtext d Xóa hàng *i* Chèn text vào hang hiện hành *In hang* Đọc hàng vào tiếp theo n Thoát q Áp dụng cho mọi hàng trừ hàng chọn

- Ví dụ

```
sed '1,3d' myfile
sed -n '/[Jj]ohn/p' datafile
```

/ xóa từ dòng 1-3 myfile / tìm j/J với ohn datafile in ra màn hinh

☐ LỆNH SED XỬ LÍ KÍ TỰ FILE

sed function

```
    Khuôn dạng '/xâu thông thường/xâu thay thế/flag'
    → flag: d: xóa mẫu
g: thay thế toàn bộ
p: in
w: viết
a, e, i; hiệu đính, sửa và chèn
```

```
$ sed 'I,3v ' file
sed: Unrecognized command: I,3v
$ echo $status
2
$ sed V^ohn' file
sed: Illegal or missing delimiter: /^ohn
```

☐ LỆNH SED XỬ LÍ KÍ TỰ FILE

- Ví dụ sed
- datafile có trong ví dụ trên

% sed '3,\$d' datafile northwest NW Charles Main 3.0 .98 3 34 western ME Sharon Cray 5.3 .97 5 23

% sed -n 's/Hemenway/Jones/gp' datafile Southeast SE Patricia Jones 4.0 .7 4 17

% sed -n '/west/,/east/p' datafile
northwest NW Charles Main 3.0 .98 3 34
western WE Sharon Cray 5.3 .97 5 23
southwest SW Lewis Daisass 2.7 .8 2 18
southern SO Suan Chin 5.1 .95 4 15
southeast SE Patricia Hemenway 4.0 .7 4 17

% sed '/north/p' datafile					
northwest NW	Charles Main	3.0 .98 3 34			
northwest NW	Charles Main	3.0 .98 3 34			
western ME	Sharon Cray	5.3 .97 5 23			
southwest SM	Lewis Dalsass	2.7 .8 2 18			
southern SO	Suan Chin	5.1 .95 4 15			
southeast SE P	atricia Heway	4.0 .7 4 17			
eastern EA	TB Savage	4.4 .84 5 20			
northeast NE	AM Main Jr.	5.1 .94 3 13			
northeast NE	AM Main Jr.	5.1 .94 3 13			
north NO	Margot Mebe	r 4.5 .89 5 9			
north NO	Margot Mebe	r 4.5 .89 5 9			
central CT	Ann Stephens	5.7.945 13			

☐ LỆNH AWK XỬ LÍ KÍ TỰ FILE

Khuôn dạng awk

```
-$ awk 'pattern' filename
-$ awk '{action}' filename
$ awk 'pattern {action}' filename
Ví dụ:
```

→ \$ awk '/Hoant/' datafilex
Hoant 180201341 15/6/1990 200

```
→ $ awk '{print $1}' datafiex
Namnd
Cuongnv
Hoant
Thanhdt
Vynh
```

```
$ cat datafilex

Namnd 180210234 1/3/1990 127

Cuongnv 180211274 5/6/1990 243

Hoant 180201341 15/6/1990 200

Thanhdt 180100 329 5/9/1990 402

Vynh 170210467 3/6/1990 386
```

☐ LỆNH AWK XỬ LÍ KÍ TỰ FILE

- Action khuôn dạng lối ra
- Hàm **print** được sử dụng để in đầu ra không yêu cầu định dạng cầu kỳ và hoạt động

giống printf và sprintf trong C.

```
Ví dụ:
$ date | awk '{ print "Month: ", $2, "\n Year: ", $6 }'
Month: Sep
```

Year: 2020

Escape Sequence Meaning					
\ <i>b</i>	Backspace				
Vf	Form feed				
\ <i>n</i>	Newline				
\ <i>r</i>	Carriage return				
\ <i>t</i>	Tab				

Eccano Coguanco Magnina

\$ awk '/Thanhdt/ {print "\t\t Have a nice day, ", \$1,"\!"}' datafile Have a nice day, Thanhdt!

☐ LỆNH AWK XỬ LÍ KÍ TỰ FILE

- Các toán tử biến cho awk
- Lệnh **awk** cho phép sử dụng các biến, các biểu thức toán học và các hàm tronđịnh nghĩa awk để sử lí các kí tự
- Các biến này có thể được sử dụng như thể chúng được tạo trong scrip phân chia giai đoạn với các giả lệnh
  - + Giả lênh BEGIN thực hiện trước khi dòng mẫu lối vào đầu tiên
  - + Giả lệnh END thực hiện sau khi dòng mẫu lối vào cuối cùng Ví dụ

\$awk 'BEGIN ....

dùng để xác lập thông số trước khi dòng mẫu đầu tiên lối vào được thực hiện \$awk 'END ....

dùng để tổng kết đánh giá sau khi kết thúc xử lí dòng mẫu cuối cùng

☐ LỆNH AWK XỬ LÍ KÍ TỰ FILE

Các biến môi trường cho awk

Variable Name Contents

ARGC Số đối hàng lệnh

ARGIND Chỉ số trong ARGN của file hiện hành

ARGV Mảng chứa xâu hàng đối lối vào

ENVIRON Mảng chứa giá trị biến môi trường hiện hành

ERRNO Xâu miêu tả lỗi hệ thống

FIELDWIDTHS Khoảng trống độ rộng trường

FS Phân tách trường

FILENAME Tên file lối vào hiện hành

FNR Số record trong file FS hiện hành

NF Số trường tại record hiện hành

NR Số recorrd

☐ LỆNH AWK XỬ LÍ KÍ TỰ FILE

Các biến môi trường cho awk

ORS Output record separator

RLENGTH Length of string matched by match function

RS Input record separator

Các biểu thức của awk

- ✓ Biểu thức logic : || (or) , && (and), ! (not) , == (gán, bằng), >=, <=,!=, >, < ..
- ✓ Biểu thức thông thường

/ (hoặc, tách ra), + (thêm 1 hoặc nhiều), ? (không hoặc nhiều)

~ (chứa biểu thức) , !~ (không chứa biểu thức)

☐ LỆNH AWK XỬ LÍ KÍ TỰ FILE

Các biểu thức của awk

✓ Biểu thực toán học
 + - * / (cộng, trừ, nhân, chia),
 = , +=, -=, /=, %=, *=

exp, log, sqrt, sin, cos, length, int ...

✓ Các biến và các đối số

$$x = 5 \rightarrow y = $x$$

Ví dụ:

\$ awk '\$1 * \$4 > 500' filename

☐ LỆNH AWK XỬ LÍ KÍ TỰ FILE

Các biểu thức của awk

```
✓ Các lệnh điều khiển của awk

    - if (biểu thức 1)
              { trạng thái; trạng thái }
        else (biểu thức 2)
               { trạng thái; trạng thái }
    - for (biểu thức)
               { trạng thái; trạng thái }
    - while (điều kiện)
                { trạng thái; trạng thái }
    - printf( { trạng thái; trạng thái }
```

☐ LỆNH AWK XỬ LÍ KÍ TỰ FILE

Ví dụ:

18

```
$ awk '{$9 = $2 ÷ $4; print $9}' datafilex
53
23
25
12
```

```
$ cat datafilex
Namnd 180210234 1/3/1990 127
Cuongnv 180211274 5/6/1990 243
Hoant 180201341 15/6/1990 200
Thanhdt 180100 329 5/9/1990 402
Vynh 170210467 3/6/1990 386
```

\$ awk 'END { print "The number of records is " NR }' datafilex

The number of records is 5

☐ LỆNH AWK XỬ LÍ KÍ TỰ FILE

Ví dụ

```
$awk '{ if ($6 >50) print $1 "Too high"} ' datafile
```

Hãy tìm các trường thứ 4 của **datafiles** , nếu >50 thì in trường thứ 1 của recorrd đó

Hãy in ra các trường bắt đầu từ trường 1 của file **test**

Như trên

☐ CÁC LỆNH DỊCH VỤ SHELL

Chức năng mạng

HDH Unix

Applications

TCP

IP

Datalink

Physics

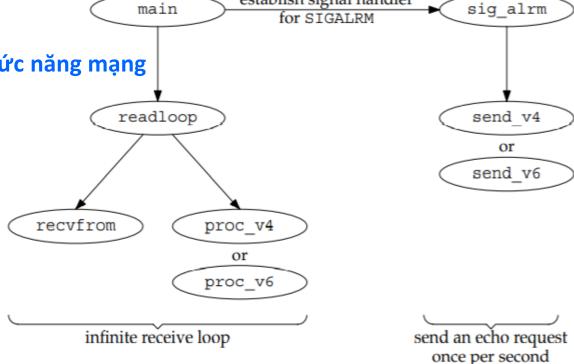
- Có 3 chức năng mạng cơ bản của Unix
- Truyền file
- Điều khiển truy cập từ xa
- Vận hành từ xa

main

☐ CÁC LỆNH DỊCH VỤ SHELL

Các lệnh liên quan chức năng mạng

- Lệnh **\$ping [option] addr**
- Giao thức ICMP kiểm tra địa chỉ IP đang hoạt động, khoảng cách (hop) ...

establish signal handler

Ví du:

\$ ping www.google.com (216.239.57.99):

64 bytes from 216.239.57.99: seq=0, ttl=53, rtt=5.611 ms

64 bytes from 216.239.57.99: seq=1, ttl=53, rtt=5.562 ms

64 bytes from 216.239.57.99: seg=2, ttl=53, rtt=5.589 ms

64 bytes from 216.239.57.99: seq=3, ttl=53, rtt=5.910 ms

☐ CÁC LỆNH DỊCH VỤ SHELL

- Các lệnh liên quan chức năng mạng
- Lệnh **\$netstat option**
  - + netstat -i // cung cấp thông tin về các giao diện.
  - + netstat -n // In địa chỉ số, thay vì cố gắng tìm tên cho mạng.

\$ **netstat** -ni

Nguyen Quoc Tuan - Unix Programming

Name	Mtu Network	Addr	Ipkts	lerrs	5	Opkts	Oerrs	Coll
hme0	1500 <link#1></link#1>	08:00:20:a7:68:6b	2910043	35	5 465	561488	0	0
hme0	1500 12.10.632/2	4 12.106.32.254	2874663	80 -	466	517260	-	-
hme0	1500 fe80:1::a00:2	20ff:fea7:686b/64						
		fe80:1::a00:20ff:fed	7:686b					
				0	-	0	-	-
hme0	1500 3ffe:b80:1f8	8d:1::1/64						
		3ffe:b80:1f8d:1::1		0	-	0	-	-
hme1	1500 <link#2></link#2>	08:00:20:a7:68:6b	510	92	0	31537	0	0
hme1 1	1500 fe80:2::a00:20	)ff:fea7:686b/64						
n Quoc Tuai	n - Unix Programming	fe80:2::a00:20ff:fe	a7:686b	0	-	90	27 -	-

☐ CÁC LỆNH DỊCH VỤ SHELL

- Các lệnh liên quan chức năng mạng
- Lệnh *\$ ifconfig interface*

Cung cấp đặc tính giao diện. .

Ví dụ:

eth0

\$ ifconfig ether0

Link encap: Ethernet HWaddr 00:C0:9F:06:B0:E1 inet addr: 206.168.112.96 Bcast:206.168.112.127 Mask:255.255.255.128 UP BROADCAST RUNNING MULTICAST MTU:1500 Metric:1 frame:0 RX packets: 49214397 errors:0 dropped:0 overruns:0 TX packets: 40543799 dropped:0 overruns:0 carrier:0 errors:0 collisions:0 txqueuelen:100 RX bytes:1098069974 (1047.2 Mb) TX bytes:3360546472 (3204.8 Mb) Interrupt:11 Base address:0x6000

- ☐ Các lệnh dịch vụ shell
- Các lệnh liên quan chức năng mạng
  - Sinh viên tự đọc
    - \$ finger [options] [user[@hostname]]
    - \$ arp [options] hostname
    - *\$ route [option] hostname*

☐ CÁC LỆNH DỊCH VỤ SHELL

- Truy cập và điều khiển
- Windown
- Port 23
- Truy cập
  - \$ telnet host-name

login

 $\downarrow$

passwd

- 1

- Thoát
  - % close

→ đóng liên kết hiện hành

% logout

→ ra khỏi truy cập

% quit

→ ra khỏi telnet

- Unix (Ubuntu Linux)
- Port 22
- Truy cập
  - \$ SSH username@host-name

passwd

4

- Thoát
  - % exit

→ đóng liên kết hiện hành

% bye

→ ra khỏi truy cập

☐ CÁC LỆNH DỊCH VỤ SHELL

- Truy cập và điều khiển
  - Các lệnh điều khiển
    - Toàn bộ các lệnh trong sbin
  - Các lệnh khác

0/		•	1
%	d	isp	Iav
, 0	J		. . .

% set biến

% unset

% status

% environ

→ hiển thị các tham số của hệ thống

→ thay đổi các tham số hệ thống

> không thay đổi các tham số hệ thống

→ hiển thị trạng thái thông tin

→ thay đổi biến môi trường

☐ CÁC LỆNH DỊCH VỤ SHELL

- Tiến trình truyền file
  - Port 40
  - Truy cập

\$ftp hostname

- user-name
- passwd
- Chấm dứt
  - > close/disconnect _
  - > bye ~ exit __

☐ CÁC LỆNH DỊCH VỤ SHELL

- Tiến trình truyền file
  - Chế độ truyền file
    - > bin/image
    - > ascii
    - > put file-name
    - > get file-name
    - > mget files
    - > mput files

- → file nhị phân
- $\rightarrow$ file text
- → client to host
  - → host to client

- Các lệnh khác
  - > cdup path
  - > cd
  - > lcd
  - > dir/ls
  - > rename/delete file
  - > mkdir/rmdir
  - > help/?

- → Thay đổi đường dẫn trên host
- → Thay đổi đường dẫn địa phương
- → liệt kê thư mục địa phương
- → liệt kê thư mục host
- → đổi tên /xóa file trên host
- → tạo/xóa thư mục trên host
- → trợ giúp

☐ CÁC LỆNH DỊCH VỤ SHELL

- Vận hành từ xa
  - ☐ Gồm 3 nhóm tiến trình:
  - Tiến trình rlogin
  - Cho phép điều khiển truy cập từ xa
  - Tiến trình rsh
  - Vận hành phối hợp shell từ xa
  - Tiến rình rcp
    - Cho phép sao chép các file từ/đến giữa trạm cục bộ và trạm từ xa

Không bắt buộc - sinh viên tự tìm hiểu, tham khảo

